

точках плани міста з позначкою “Ви знаходитесь тут”, за якими можна швидко зорієнтуватись.

Слід підкреслити, що по відношенню до міського транспорту в європейських столицях проводиться активна маркетингова політика, орієнтована на гостей міста. Так, у багатьох великих містах Європи туристам пропонується проїзний квиток на всі види міського транспорту на декілька днів, який одночасно дає можливість отримувати пільги при відвідуванні музеїв, парків розваг тощо. Такий квиток дозволяє туристу не тільки зекономити частину витрат на транспорт, але певним чином орієнтує його на відвідування туристичних визначних місць. Така система, на наш погляд, може бути з успіхом створена у нашій столиці і в інших туристичних центрах України.

Отримано 21.01.2002

УДК 338.48

Р.С.ЛАДИЖЕНСЬКА

Харківська державна академія міського господарства

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ДЛЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА І ТУРИЗМУ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ

Залучення інвестицій у сферу готельного господарства та туризму є одним з основних напрямків їх розвитку. Показано, що ключовим моментом для внутрішніх інвестицій є зменшення оподаткування і гарантії забезпечення прав власності.

Харкову буде надано статус національного міста нарівні з Києвом і Севастополем, що дасть змогу направити значно більші кошти на відродження тут економіки.

Харків – місто, в якому є сприятливі природні умови, передова наука, розвинута промисловість і висока культура. Місто поступово інтегрується у світову економіку. Для розвитку міжнародних зв'язків міста, координації роботи туристських організацій при міськвиконкомі створене Управління інвестицій і зовнішньоекономічних зв'язків. Цим Управлінням розроблена регіональна програма розвитку туризму, спрямована на прийом іноземних туристів, розвиток внутрішнього туризму та їх екскурсійне обслуговування. Для прийняття гостей міста, що приїжджають сюди з різними, в більшості діловими цілями необхідна сучасна, розвинута інфраструктура ринку. Звичайні готелі, пристосовані тільки для розміщення та обслуговування гостей, уже не задовольняють потреби ділових кіл міста. Бізнес-центри, ділові центри є рушійною силою економічного розвитку регіону і міста. Діловий центр у Харкові зміг би здійснити координацію співробітництва науки і вищої школи, державного сектора промисловості і приватних компа-

ній, місцевих і регіональних органів управління, зміг би надавати інформаційні, консалтингові, рекламні та інші послуги. Місту потрібний сучасний готель, що поєднував би функції ділового центра, діяльність якого сприяла б розвитку підприємництва й туризму зокрема.

Залучення інвестицій у сферу готельного господарства та туризму є одним з головних її напрямків цільової «Програми розвитку туризму в Україні до 2010 року».

Передбачається розробка різних напрямків, з яких слід звернути увагу на:

- програми розвитку комфортабельної готельної бази в містах;
- спеціальні програми розвитку окремих видів туризму (ділового, конгресного, культурно-пізнавального, туризму за інтересами та ін.).

Реалізація цих напрямків вимагає наявності джерел фінансування. Необхідні розробка єдиного плану капіталовкладень в інфраструктуру туризму, а також реконструкція і будівництво сучасних готелів.

За прогнозами в найближчі 10-15 років туризм міг би справити значний позитивний вплив на економіку країни і її великих міст.

Таким чином, туризм, будучи вигідною галуззю економіки, може стати за відповідних умов найважливішою статтею валового національного доходу України.

Завданням є розробка методики залучення інвестицій у сферу готельного господарства і туризму, дослідження економічного середовища, в якому вони будуть використовуватися, аналіз і необхідність інвестування в обраний об'єкт, а також виявлення економічної і соціальної ефективності цих заходів.

Треба розглянути такі види бізнесу, як організація культурно-економічних форумів, виставок і конгресів з погляду перспективності вкладення в них коштів (інвестицій). Аналіз повинен спиратися на досвід розвитку цієї справи за кордоном, на наявність відповідних умов у регіонах України для подальшого розвитку й удосконалення в них готельного господарства, організації культурно-економічних форумів, виставок і конгресів.

Виділення системи цілей найбільш важливе при інтегрованому підході. Від правильної постановки цілей залежить визначення можливих шляхів їхньої реалізації. Цілі визначають, які заходи будуть впроваджені, чи будуть вони результативними і який економічний ефект від них варто очікувати.

Для досягнення цих цілей потрібні ресурси, котрі в будь-якій економічній системі обмежені. Треба визначити систему ресурсів, що використовуються для вирішення поставлених проблем. Основним

видом для готелів є фінансові ресурси. При обмеженості ресурсів неможливо вирішити всі проблеми одразу:

- потрібно побудувати систему пріоритетів, відповідно до якої слід використовувати наявні ресурси;
- треба обґрунтувати черговість виконання планів з розвитку готельного підприємства, наприклад, сконцентрувати зусилля визначеного готелю на створенні сучасної зали для ділових зустрічей з метою проведення культурно-економічних форумів.

Розглянемо ситуацію про можливість і ефективність створення проекту ділового центра м.Харкова на базі ВАТ «Готель «Харків». Історично сформоване значення центральної частини міста, зручність розташування і престижність району, цінність будинку як архітектурної споруди, пристосованість багатьох її приміщень сприяють привабливості цього проекту. З цією метою готується і подається детальна інформація для потенційного інвестора з урахуванням різних типів проектів.

Інвестування як проект аналізується в сучасній практиці в найбільш розповсюджених формах щодо середовища нашого регіону. Під середовищем тут розуміється сукупність факторів, що формують так званий інвестиційний клімат, насамперед, податкове середовище.

В інвестційному проекті описується інвестиційний клімат України, сформований законодавчими актами. Дається оцінка впливу (позитивного і негативного) різних нормативних актів на економічну ситуацію в країні.

Далі визначаються сторони-учасники процесу інвестування і дається характеристика кожної сторони щодо конкретної ситуації, розглянутої в проекті – залучення інвестицій у ВАТ «Готель «Харків». У результаті аналізу вибираються найбільш придатні для даної ситуації ділові структури, здатні зробити фінансові вкладення в українську економіку.

Обов'язковою умовою зростання капітальних вкладень є наявність в економіці сприятливого інвестиційного клімату.

Урядом України розпочаті важливі заходи, спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату для вітчизняних і іноземних інвесторів.

Сучасні умови економічного розвитку вимагають проведення активної політики залучення прямих іноземних інвестицій. В Україні створена законодавча база у сфері регулювання інвестиційної діяльності, що поступово удосконалюється з метою досягнення більшого припливу іноземних інвестицій і підвищення ефективності їхнього використання.

Для залучення іноземних інвесторів до діяльності на конкретних

територіях слід використовувати механізм створення вільних економічних зон.

У Харкові йде робота в напрямку створення вільної економічної зони. Харківська облдержадміністрація і міськвиконком проводять комплекс робіт з відродження і розвитку потужного промислового і наукового потенціалу Харкова. Загальний обсяг інвестицій по залученню їх у рамках цих програм складає приблизно 3 млрд. доларів США.

Метою створення вільної економічної зони в Харкові є підвищення життєвого рівня населення шляхом поживлення і відновлення економіки регіону, залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у пріоритетні сфери господарювання і сприяння їм, активізація підприємницької діяльності для нарощування виробництва високоякісної продукції і послуг, розвитку інфраструктури ринку.

Позитивною рисою вільної економічної зони може стати інвестиційна привабливість міста завдяки наявності тут потужної промислової бази, унікального географічного положення з широкими транспортними розв'язками, «золотого фонду» науково-виробничого і кадрового потенціалу. Тому віддача від вкладених коштів наступить тут набагато раніше, а прибуток буде значнішим.

На жаль, в Україні існують багато факторів, що стримують господарський розвиток і підприємницьку активність. Один з найважливіших – відсутність необхідного інвестиційного клімату. Щодо готельної та туристської сфер цей фактор обумовлює розвиток соціальної інфраструктури. Саме їй у вигляді структурної трансформації господарського комплексу, орієнтованої на світові стандарти, в системі регіональних пріоритетів належить провідна роль.

Таким чином, рекомендується побудувати в місті спеціальний інвестиційний режим підприємницької діяльності і систему управління його розвитком. При створенні інвестиційного клімату, що сприяє залученню матеріальних і фінансових ресурсів у готельному господарстві і туризмі (ГТТ), слід виділяти мотиви, що є визначальними для ухвалення рішення про інвестування.

Для залучення внутрішніх (національних) інвестицій ключовими є зменшення оподаткування і гарантії забезпечення прав власності. Питання зниження оподаткування доцільно розглядати в аспекті зменшення ставок на три основні види податків – податок на додану вартість, податок на прибуток і нарахування на заробітну плату, тому що ці види податкових платежів мають найбільшу питому вагу в структурі податків і прирівняних до них обов'язкових платежів і фактично визначають загальний рівень оподаткування (так званий «податко-

вий прес»). Зниження ставок дозволить забезпечити зменшення частини відчужуваного доходу і стимулюватиме зацікавленість у розвиткові підприємництва в готельній та туристській сферах.

Треба забезпечити єдність норм податкового режиму і господарського законодавства для всіх суб'єктів готельної та туристської діяльності незалежно від країни походження капіталу і форм їхньої організації. Виконання цієї вимоги, по-перше, відповідає загальноприйнятим нормам і підходам до побудови інвестиційного клімату; по-друге, ставить рівні умови для національних і іноземних інвестицій, що перешкоджає дискримінації за національною ознакою; по-третє, відповідає вимогам міжнародних валютно-фінансових організацій, висунутих як умова надання фінансової допомоги Україні.

Особливу увагу слід приділити таким конкретним моментам у системі оподаткування:

- припинити обкладати ПДВ майнові внески в статутний фонд підприємств у вигляді устаткування;
- скасувати практику оподаткування грошових внесків у випадку внесення акціонерного капіталу в іновалюті. Такий податок є, по суті, караючим для інвестора, що намагається вести бізнес у країні з нестабільною місцевою валютою;
- потрібно підпорядкувати уряду установи, що відають питаннями сертифікації в Україні;
- скасувати систему, що дозволяє уряду заморожувати і заарештовувати в односторонньому порядку рахунки підприємств без дозволу суду, в результаті чого підприємства позбавляються щоденного робочого капіталу, що може призвести до їх банкрутства;
- треба перебудувати систему приватизації за західним зразком.

Іноземні інвестори готові брати участь у приватизації стратегічних підприємств, але за умови надання в їхнє розпорядження контрольного пакету акцій. Вони домагаються не стільки пільгових умов, скільки стабільності.

На процеси зовнішнього інвестування і господарського розвитку сфери готельного господарства і туризму, матеріально-технічного переоснащення готелів, а також поліпшення якості обслуговування туристів буде позитивно впливати впровадження спеціального митного режиму.

Таким чином, рекомендується створити належний інвестиційний клімат у регіонах України.

Отримано 21.01.2002